

nat

jardí
botànic
de Barcelona

Brolla

Butlletí informatiu

Núm. 44

Juny 2018

Exemplar gratuït

*Parlem amb en Xavier Font i Castells, expert en bioinformàtica
i professor de botànica a la Universitat de Barcelona*

SUMARI

JARDÍ BOTÀNIC

- 2 Editorial, per Pere Vives
- 3 Flaixos
- 4 Aprenem botànica
- 6 Les plantes al·lòctones de Montjuïc
- 8 Parlem amb en Xavier Font
- 10 El gènere *Puya*
- 11 Les orquídiades de Barcelona
- 12 Els hostes del Jardí

ASSOCIACIÓ D'AMICS DEL JARDÍ BOTÀNIC

- 13 Breus de l'Associació
- 15 Racó del soci

Núm. 44 BROLLA

Direcció: Josep M. Montserrat

Coordinació: Carme Solà

Consell de redacció: Núria Abellán, Miriam Aixart, David Bertran, Clara González, Àngel Hermansáez, Enric Ortús, Jaume Pàmies

Col·laboració: Berta Caballero, Neus Ibáñez, Jordi López-Pujol
Disseny gràfic: Ramon Martínez
Revisió lingüística: Carme Solà
Impremta: Inspyrame Printing
Paper Cyclus print de 150 g, 100% reciclat
Dipòsit legal: B 7696-2003
2.000 exemplars gratuïts

Editen: Museu de Ciències Naturals de Barcelona i Associació d'Amics del Jardí Botànic

Amb la col·laboració de:
Àrea Metropolitana de Barcelona

**Jardí Botànic de Barcelona/
Associació d'Amics del Jardí Botànic de Barcelona**
Dr. Font i Quer, 2
Parc de Montjuïc
08038 Barcelona
Tel.: 93 256 41 60 (Jardí)
Tel.: 93 256 41 70 (Assoc. Amics)
Fax: 93 424 50 53
a/e: museuencienncies@bcn.cat (Jardí)
info@amicjbb.org (Assoc. Amics)
Webs: www.jardibotanic.bcn.cat
www.amicjbb.org

Fe d'errates: A la pàg. 4 de la Brolla anterior, núm 43, la foto de baix a l'esquerra va aparèixer com a *Clematis cirrhosa*, mentre que hauria de dir-hi *Helleborus lividus subsp. corsicus*.

Imatge de la portada:

Puya alpestris subsp. zoellneri,
de David Bertran

Aquest juliol farà 25 anys de la constitució de l'Associació d'Amics del Jardí Botànic. Vint-i-cinc anys no són pocs, i més en els temps actuals, en què tot és efímer i la continuïtat de les entitats de voluntariat demana molta estima per un projecte. L'herència del voluntariat dels jocs olímpics del 1992 i la crida a col·laborar amb el Jardí Botànic feta a la Fira Jardinova aquell mateix any van ser el catalitzador que va dur a pensar que calia aglutinar tot aquell interès pel món de les plantes en alguna proposta ciutadana concreta. Malgrat que en aquell moment Barcelona no disposava d'un Jardí obert al públic, la creació de l'Associació va ser una realitat. Amb una primera junta el president, Sr. Oriol Comas, el tresorer, Sr. Lluís Vilaseca i el secretari, Sr. Juanjo Butrón, juntament amb 26 socis fundadors, van signar al Palau de la Virreina l'acta fundacional de l'AAJBB. Era el 21 de juliol del 1993.

Al setembre ja es van crear els primers grups de voluntariat: al viver, a l'herbari, al laboratori, a educació, a promoció, guies... I per la Mercè hi hagué els primers actes festius en què van participar els Amics: "El tast de la natura-Imagina el jardí" va ser una jornada per conèixer els espais on hauria de construir-se el nou botànic i imaginar com havia de ser. Destaquem també el primer itinerari botànic a Montjuïc, el 1994, que acabaria sent la llavor dels guies botànics que l'Associació ha mantingut fins a l'actualitat.

25 anys fent créixer la llavor del Jardí amb il·lusió i amb l'esforç de moltes persones, a qui des d'aquestes ratlles volem enviar l'agraïment més sincer.

Pere Vives

President AAJBB

FLAIXOS

• Col·locació de faristols divulgatius

El mes de maig s'han instal·lat 32 faristols divulgatius nous al JBB. Són una selecció i actualització dels antics cartells dels itineraris estacionals i dels faristols de curiositats, als quals s'ha revisat els continguts per facilitar-ne la comprensió del públic no especialista. A començament de juny tots disposaran de les corresponents traduccions a l'anglès, el castellà i el francès.

• Remodelació de l'estany

Durant el maig s'ha reforçat la plantació de l'estany, amb uns 60 peus de vuit espècies diferents de flora. Pel que fa a la fauna, l'estany ja ha estat colonitzat espontàniament per exemplars de granota verda (*Pelophylax perezi*) i de reineta (*Hyla meridionalis*), i s'hi han alliberat capgrossos de tòtil (*Alytes obstetricans*). S'hi han instal·lat diverses rampes per facilitar als amfibis la sortida de l'aigua.

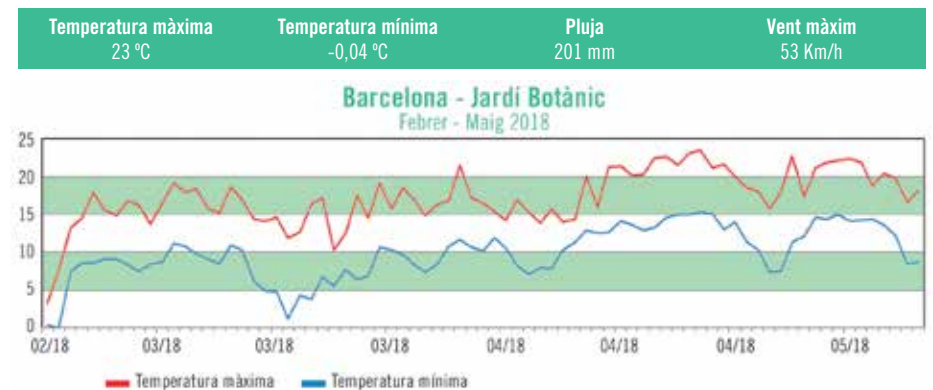
• Planta't de primavera

El diumenge 13 de maig vam celebrar el Planta't de primavera parlant de la sexualitat en les plantes. Flors, pol·len i insectes pol·linitzadors en van ser els protagonistes. Tot i el dia rúfol, 1.925 persones van gaudir del Jardí i de les diverses activitats.

• BioBlitz Barcelona

Els dies 20, 21 i 22 d'abril va tenir lloc al JBH la 9ª edició del BioBlitzBcn. Durant els tres dies, 45 especialistes i naturalistes van fer més de 60 activitats, entre tallers i itineraris. Els més exitosos van ser els relacionats amb ocells, artròpodes i aràcnids, papallones i formigues. S'hi van identificar 366 espècies, entre les quals podem destacar 10 espècies diferents de formigues i una alta diversitat de fongs i líquens, amb 28 i 29 espècies respectivament.

• Resum dades meteorològiques (període: 28/02/2018 - 15/05/2018)

La família de les ramnàcies

Etimologia: El nom prové del gènere *Rhamnus*, mot d'origen grec ("rhamnos") i que fa referència als arbustos espinosos.

Les ramnàcies és una família cosmopolita que es distribueix per les regions temperades i tropicals, però absent en les zones més fredes.

Es compon d'uns 50 gèneres dividits en 11 tribus i 925 espècies en forma d'arbres, arbusts i mates, o més rarament en forma de lianes i herbes. Generalment acompanyen la vegetació dominant i presenten cert interès ecològic i geobotànic, ja que actuen com a indicadors de les condicions del medi, com ara l'aladern (*Rhamnus alaternus*).

N'hi ha certs endemismes destacables: *Rhamnus ludovici-salvatoris* és un arbust endèmic balear, de fulles petites, espinoses i port compacte, que neix a gairebé tot el llarg de la serra de Tramuntana fins al cap de Formentor, així com a la resta de les illes Balears. Rep l'epítet en honor a l'arxiduc Lluís Salvador.

Rhamnus glandulosa és un endemisme macaronèsic present a les illes Canàries, Madeira i Portugal. Té dues glàndules prominents a les axil·les de les nervadures, tret que el distingeix de l'aladern.

Algunes espècies presenten adaptacions a indrets secs, com ara petites fulles apinyades, espines i branques curtes.

Generalment les fulles són alternes, simples, perennes o caduques, crenades, serrades o dentades.

Poden presentar estípules que de vegades es transformen en espines.

Les branques són flexibles, sovint espinoses i en forma de ziga-zaga, com en el gènere *Ziziphus*.

Les flors s'agrupen en inflorescències cimoses, corimbes o raïms, axil·lars; són petites, hermafrodites o unisexuals, actinomorfs, tetràmeres o pentàmeres, amb un disc nectarífer ben desenvolupat. Són de color verd, groc o blau molt vistós, com alguns representants del gènere *Ceanothus*.

Ceanothus arboreus x griseus cv. Ray Hartman

El fruit és una drupa o càpsula i conté de dos a quatre pires.

Algunes de les espècies tenen interès alimentari:

De l'arbre de les panses (*Hovenia dulcis*) se'n mengen els peduncles carnosos, que tenen gust de pansa.

Del ginjoler (*Ziziphus jujuba*) se'n mengen els fruits, de textura farinosa com les pomes i rics en vitamina C.

Hovenia dulcis

De la fusta se'n fan instruments musicals com la gralla i la dolçaina.

Altres espècies s'utilitzen en ebnisteria i alguna altra forma part de la història bíblica, com ara *Paliurus spina-christi*, del qual es diu que de les seves branques espinoses se'n va fer la corona de Crist.

Rhamnus purshianus és un arbre nord-americà i de l'escorça se'n extrau la Càscara Sagrada, amb propietats medicinals beneficioses per al sistema digestiu i laxants.

Paliurus spina-christi

Les ramnàcies al JBB:

- Mediterrània occidental: *Rhamnus alaternus*, *R. saxatilis*, *Ziziphus lotus*, *R. ludovici-salvatoris*, *R. lycioides*, *R. lycioides subsp. oleoides*.

- Mediterrània oriental: *Paliurus spina-christi*, *Rhamnus palaestina*, *R. persicifolia*, *Ziziphus jujuba* (arbre d'origen asiàtic però extensament distribuït per la Mediterrània).

- Macaronèsia: *Rhamnus glandulosa*, *R. crenulata*.

- Califòrnia: *Ceanothus* "Blue Mound", *C. arboreus x griseus cv. Ray Hartman*, *C. greggii var. vestitus*, *C. griseus var. horizontalis*, *C. maritimus*, *C. thyrsiflorus cv. cascade*, *Rhamnus californica*.

- Sud-àfrica: *Noltea africana*, *Phyllica buxifolia*, *Scutia myrtina*, *Ziziphus mucronata*, *Z. mucronata subsp. rhodesica*.

- Austràlia: *Pomaderris aspera*.

- Àsia: *Hovenia dulcis*.

Text i fotografies: Núria Abellán

LES PLANTES AL·LÒCTONES DE MONTJUÏC, SOTA ESTUDI

Les invasions biològiques s'han convertit en la segona amenaça que pesa sobre la biodiversitat global. I, quan es té en compte l'impacte que tenen en l'economia, els seus efectes prenen encara més rellevància: hem de pensar que només les despeses de remoció d'espècies invasores d'un territori de la mida de Catalunya poden ascendir a diversos milions d'euros anualment, i el panorama podria complicar-se encara més sota un escenari de canvi climàtic que sembla que ja no té aturador.

Les àrees urbanes i voltants, paisatges molt transformats, són llocs d'arribada i sortida d'enormes contingents de mercaderies i persones. És per això que solen constituir una porta d'entrada per a les espècies al·lòctones (de vegades incorrectament anomenades "exòtiques") invasores, que tendeixen a establir-s'hi.

Un exemple n'és muntanya de Montjuïc: en poc menys de 4 km² concentra gran part dels jardins públics i parcs urbans de la ciutat de Barcelona, a més de nombroses instal·lacions culturals i esportives que, en conjunt, atrauen milions de visitants l'any. A aquests factors s'hi suma la presència propera del port marítim i de nombroses vies de comunicació (ronda litoral, vies fèrries). Tot això fa de la muntanya de Montjuïc un candidat idoni per convertir-se en un autèntic laboratori a l'aire lliure per a les invasions biològiques.

1. Nesprer (*Eryobotria japonica*), probable romanent dels horts de subsistència de Montjuïc del segle passat

Sota aquest enfocament, l'any 2016 es posa en marxa un estudi amb l'objectiu d'elaborar un catàleg de la flora al·lòctona de la muntanya. L'estudi, amb investigadors tant del Jardí Botànic com de l'Institut Botànic de Barcelona, s'ha fet tenint en compte una llista prèvia, amb dades bibliogràfiques i de camp. A dia d'avui s'han dut a terme més d'una cinquantena de prospeccions botàniques, amb nombroses i repetides visites de diferents espè-

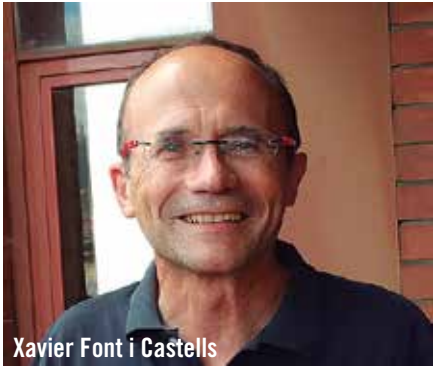
2. *Opuntia puberula*, cactàcia d'origen mexicà detectada la primavera del 2016, i primera observació per a la província de Barcelona

cies i en diferents localitzacions per tal de comprovar-ne el grau d'establiment. De manera paral·lela, es revisen i s'actualitzen, en aquells casos necessaris, els noms de les espècies identificades. Amb tot això s'espera tenir un primer llistat per a final d'any, mentre que el catàleg complet hauria de quedar enllestit el 2019. Aquest catàleg hauria de ser el punt de partida per poder decidir estratègies de control i erradicació de les invasions dins la muntanya. Aquesta recerca no hauria estat possible sense el concurs de la Paula Farelo, que ha dedicat els seus treballs de Final de Grau (presentat a la tardor del 2017) i de Final de Màster (que es llegirà la tardor d'enguany) a l'elaboració d'aquest catàleg.

Amb les primeres dades obtingudes, podem avançar que la muntanya de Montjuïc és un autèntic "punt negre" d'espècies al·lòctones, atès que el

nombre total superaria folgadoament les 200 (és a dir, aproximadament un terç del total de la flora no nativa de Catalunya). Tot i que no es pot establir una relació directa entre ús i introducció a la muntanya barcelonina, la majoria d'espècies detectades a Montjuïc es cultiven de manera habitual als Països Catalans com a plantes ornamentals, hortícoles o d'altra mena. La presència a l'actualitat de nombrosos jardins, i l'existència d'horts de subsistència a l'època del barraquisme (foto 1), poden haver estat la via d'introducció d'algunes d'aquestes espècies. Finalment, cal esmentar que Amèrica és la regió de procedència principal de la flora al·lòctona de Montjuïc (foto 2), un patró que es repeteix per a la flora catalana i també peninsular.

Neus Ibáñez i Jordi López-Pujol

Xavier Font i Castells

D'on li ve l'interès pel Pirineu i la botànica?

El meu interès pels Pirineus va lligat a la meva afició per l'excursionisme i més tard per l'alpinisme, que vaig practicar primer a l'agrupament Josep Carner de Gràcia i més tard a la Unió Excursionista de Catalunya (UEC). Però l'empenta definitiva per dedicar-me a la botànica va ser la lectura -essent encara alumne de la llicenciatura de biologia- de l'obra *L'alta muntanya catalana. Flora i vegetació*, del Dr. Josep Vigo. Aquest llibre, publicat el 1976 amb motiu del centenari de l'excursionisme català organitzat, va fer canviar la meva primera vocació, més aviat dedicada als artròpodes.

En quin sentit?

Vaig aprendre que les plantes responen a unes pautes o condicionants ecològics i que les comunitats i el paisatge tenen una regularitat que val

molt la pena d'estudiar. Amb el títol de llicenciat a la butxaca (1981) i amb el mateix Dr. Vigo de mestre, em vaig especialitzar en l'estudi de la vegetació pradenca dels Pirineus, tema sobre el qual vaig realitzar la tesi de llicenciatura, que va guanyar un premi per a estudiants de la Institució Catalana d'Història Natural, i es va publicar el 1989. La meva tesi doctoral va continuar amb l'estudi de les pastures i es va estendre a tot el vessant meridional dels Pirineus. El treball que en resultà, "Estudis geobotànics sobre els prats xeròfils de l'estatge montà dels Pirineus", rebé el premi Font Quer de l'any 1990 i es publicà el 1993 íntegrament per l'Institut d'Estudis Catalans. Durant força anys vaig seguir amb diversos estudis sobre les comunitats vegetals i sobre la cartografia de la vegetació. Entre els projectes cartogràfics en què hem participat en destaquen el "Mapa de vegetació de Catalunya 1: 50.000" i els mapes de la "Inventariació i cartografiat dels tipus d'hàbitats naturals d'interès comunitari d'Espanya" (Directiva 92/43 / CEE).

Com sorgeix l'organització Orca, què és, i quin recorregut ha tingut fins ara?

A partir del 1993 començo a treballar en el camp de la distribució de les plantes (corologia) i assumeixo la

secretaria del grup de treball ORCA (Organització per a la Cartografia de les plantes vasculares de les terres de parla catalana, de l'IEC). Aquest projecte fou iniciat pel Dr. Oriol de Bolòs i compta amb la participació de més de cent membres consultors repartits per tot el territori. Té per missió estudiar i representar amb exactitud la distribució geogràfica de les plantes vasculares dels Països Catalans i publicar-ne els resultats, a Internet i dins les sèries de l'Atlas corològic i dels catàlegs florístics locals. Hem editat ja 16 volums de l'Atlas corològic, sobre una previsió de 20, cosa que representa l'elaboració de 4.113 mapes de distribució de tàxons. En 25 anys hem aplegat més de 3 milions d'observacions (<http://www.orca.cat>).

Com s'elabora el Banc de Dades de Biodiversitat de Catalunya?

Arran d'un conveni de col·laboració entre la Generalitat de Catalunya i la UB, el 1998 em faig càrrec del desenvolupament informàtic i la direcció tècnica del Banc de Dades de Biodiversitat de Catalunya, portal de referència de la biodiversitat de Catalunya. Té com a finalitat la recopilació de totes les observacions relatives a organismes (amb la informació taxonòmica, topogràfica i ecològica) i de tots els inventaris de vegetació. En

aquell moment va ser de gran importància, ja que la llarga tradició naturalística de Catalunya fa que tinguem molta informació sobre les espècies animals i vegetals que hi viuen, però dispersa entre publicacions nacionals i internacionals i col·leccions en museus i centres d'investigació, en alguns casos difícils de trobar i consultar (<http://biodiver.bio.ub.es/biocat/>).

Quina ha estat la seva col·laboració amb el director del JBB?

Ve de lluny... El doctor Montserrat feia la tesi al massís de Guara i jo m'acabava de llicenciar... Vam compartir -amb el seu pare, Pere Montserrat- llargues caminades pels Pirineus centrals i occidentals. En algunes la tornada a peu es feia de nit! Vaig aprendre moltes plantes pirinenques i molts coneixements ecològics d'ell i del seu pare. Més recentment hem compartit diversos projectes científics botànics i de divulgació; entre els primers en destacaria la participació en un projecte sobre la flora d'Andalusia, dirigit per B. Valdés, i entre els segons, la primera fase del projecte POCTEFA. Caldria esmentar també la meva col·laboració, de suport informàtic, en el desenvolupament de la guia multimèdia del JBB.

Carme Solà

EL GÈNERE *PUYA* AL JARDÍ BOTÀNIC

El gènere *Puya* (Bromeliàcies) comprèn 219 espècies. Es distribueix al llarg de la serralada andina, des de Costa Rica fins a Xile i l'Argentina, i des del nivell del mar fins a 5.000 m.

Sembla ser que els seus antecessors vivien a l'actual conca de l'Orinoco (Veneçuela). L'elevació del nord dels Andes a mitjan Miocè va provocar un canvi de direcció en el curs d'aquest riu, que, unit a una variació en el règim de precipitacions, va abocar el seu hàbitat primigeni a l'aridesa. Això va fer que el grup comencés a divergir fora de la zona ancestral, i que es repartís per l'Amazònia i els Andes, amb ecologies i adaptacions molt diverses. Aquest aixecament andí també va comportar la diversificació d'altres grups animals i vegetals, entre els quals hi ha els ocells. De fet, la coevolució amb els ocells, associada a la pol·linització dels primers per part dels segons, va permetre que aquestes plantes colonitzessin els ambients més inhòspits dels Andes, on els insectes són poc abundants tant sigui perquè hi fa molt fred o perquè no hi plou gens.

La zona central xilena (mediterrània) és el centre de diversitat del gènere, i on podem trobar les adaptacions més singulars d'aquest grup, ja que no solament n'hi ha en indrets típicament àrids i muntanyosos, sinó també en ambients costaners i poc elevats.

Les *puyes* del Jardí són precisament d'aquestes espècies més atípiques. For-

Puya alpestris subsp. *zoellneri*

men les comunitats de la brolla i l'espinal, caracteritzades per plantes crasses i punxants que viuen en vessants assolats i rocosos de la serrada de la costa.

Com hem comentat, l'associació amb ocells és total en aquest grup de plantes. La mida, forma i coloració de les flors té com a objectiu atraure els colibris, el seu pol·linitzador natural.

I és que la característica més destacable d'aquesta planta són les flors, ben singulars i poc freqüents a la natura: tenen els pètals grocs o de color blau verdós metàl·lic, els filaments dels estams morats i les anteres d'un color taronja molt viu.

A més a més, la inflorescència presenta unes peculiars estructures, una mena de perxes, que serveixen perquè aquests ocells s'hi puguin posar. Són els sèpals de la flor, que s'allarguen i es retorcen, un fenomen que distingeix el gènere *Puya* de la resta de bromeliàcies.

Text i fotografia: David Bertran

LES ORQUÍDIES DE BARCELONA

LES ORQUÍDIES DE BARCELONA és un projecte de participació ciutadana que pretén impulsar la prospecció d'orquídies a tota l'àrea de la ciutat.

La manera de participar-hi és senzilla: qualsevol persona interessada pot recollir, compartir i intercanviar les troballes realitzades fent ús de les noves tecnologies: es tracta de fer servir una aplicació per a mòbils que permet desar en un servidor extern i/o local un registre que prèviament s'ha geolocalitzat i fotografiat.

Amb aquesta iniciativa es busca establir un nexa entre col·lectius i persones aficionats al gaudi de la natura i agents socials més directament relacionats amb el medi natural, com la comunitat científica, els gestors de patrimoni, grups conservacionistes, etc. Amb l'Associació d'Amics del Jardí Botànic, i amb el suport del Departament d'Ecologia Urbana de l'Ajuntament de Barcelona, hem començat a fer sortides d'iniciació al món de les orquídies. De moment aquestes són les dades que podem compartir:

• **Dissabte 21 d'abril:** vam anar al pla del Fideuer, on vam observar 9 espè-

Cephalanthera longifolia

cies d'orquídies. Entre les més destacables, una abundant representació de l'espectacular flor de l'home penjat (*Orchis anthropophora*), magnífics exemplars, grossos, amb 3 i 4 tiges, de curraïà blanc (*Cephalanthera longifolia*), o les delicades i esquives caputxines tancades (*Neotinea maculata*).

• **Dissabte 28 d'abril:** vam anar a la pineda del Remolar. Hi vam observar 5 espècies, dues de les quals no havíem vist a la sortida anterior. Hi destacaren els gallets (*Serapias parviflora*), per la seva abundància i per estar en el moment òptim de floració.

La jornada també ens va servir per aprendre a introduir en l'aplicació de ciència ciutadana Natusfera (<http://natusfera.gbif.es>) algunes de les observacions realitzades, i contribuir a la Biomarató (<http://biomarato.crea.cat/>), que aquells dies es realitzava als municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Text i fotografies: David Bertran

Orchis anthropophora

Neotinea maculata

Seguiment dels hotels d'abelles dels parcs de Barcelona

Des de fa ja uns anys, la ciutadania s'ha anat familiaritzant amb un terme curiós: el d'"hotel d'abelles". Fins fa relativament poc no se'ns hauria acudit relacionar insectes amb un hotel. Però tant el terme com la pràctica han anat prosperant, i ara ja són ben coneguts i formen part del vocabulari i

el coneixement de col·lectius ben diferents de persones, des de naturalistes, biòlegs o científics fins a famílies o gent simplement interessada en la natura i en la salut del medi ambient.

En aquesta línia, i en el marc del projecte conjunt OPAB/Escoles + Sostenibles/Espais Verds de Biodiversitat, des del 2017 s'han instal·lat en diferents parcs de la ciutat 10 refugis d'abelles silvestres monitoritzats*.

Ara l'Àrea d'Ecologia Urbana de l'Ajuntament de Barcelona ha demanat al Museu de Ciències Naturals que en faci el seguiment. En concret, del Museu hi participem el Departament d'Artròpodes i el Jardí Botànic.

L'objectiu és descriure el procés d'ocupació d'aquests "hotels" al llarg d'un any: quantes abelles s'hi instal·len, quines són, quins recursos florals fan servir, quin grau d'activitat tenen, etc. Es faran un total de quatre mostres, repartits entre la primavera del 2018 i la primavera del 2019.

El primer mostreig al JBB ja ha començat: fem fotografies de les abelles, que després passem a un expert per a la seva identificació; fem recompte de nius acabats i de nius en construcció; descrivim els recursos florals que tenen al voltant; agafem dades meteorològiques, etc.

La informació recollida servirà per poder acostar una mica més a la ciutadania l'apassionant vida d'aquests insectes, cabdals per a la pol·linització de gran nombre de plantes.

Text i fotografies: Berta Caballero i David Bertran

Osmia bicornis

* Els 10 refugis es troben situats en 10 parcs, distribuïts per 7 districtes de la ciutat comtal: a Ciutat Vella (Parc de la Ciutadella), l'Eixample (Parc Joan Miró), Sants-Montjuïc (Jardins de Joan Brossa i Jardins de Mossèn Cinto Verdaguier), Les Corts (Rosegar del Parc Cervantes), Gràcia (Parc del Putxet i Parc Güell), Nou Barris (Parc de la Guineueta) i Sant Martí (Parc de Diagonal Mar i Parc del Clot).

Algunes de les activitats de l'Associació realitzades de febrer a abril del 2018

FEBRER

Segona visita guiada al Mnac

El dia 10 de febrer es va fer una segona visita guiada al Mnac per als socis. Aquesta vegada es va veure la col·lecció d'Art Modern, reoberta el 2014, que abraça el període des del segle XIX fins a la dècada dels cinquanta. Hi van assistir 20 persones.

Assemblea general ordinària

El dia 17 de febrer va tenir lloc l'assemblea general ordinària. S'hi van aprovar els comptes del 2017 i s'hi va presentar el programa d'activitats i el pressupost per al 2018, que van ser aprovats.

Segon curset de bonsais

El dia 24 de febrer va tenir lloc el segon curset de Bonsais, impartit per en Juanjo Pardo. En aquest cas, es tractava de trasplantar el nou bonsai que havíem cuidat a casa.

MARÇ

Malgrat la pluja i el fred, el mes de març ha estat farcit d'activitats, entre les quals destaquem:

Matinal botànica

La matinal botànica del dia 4 de març es va fer al Turó de Montcada, de la mà d'Àngel Romo i David Bertran. L'estrella de la jornada va ser la *Barlia robertiana*, conreada també al Jardí. Hi van assistir 28 persones.

Taller d'ornitologia

El dia 17 la guia de l'Associació, Gemma Soriano, va impartir un taller d'ornitologia al Jardí, per fer conèixer els ocells que ens visiten habitualment. Primer es van ensenyar en un vídeo les aus més comunes que trobem al Jardí, i posteriorment vam fer observacions d'ocells directament sobre el terreny. Hi van assistir 20 persones.

ABRIL

Festival "De flor en flor"

Del 29 de març al 2 d'abril, durant els dies de setmana santa, vam participar en el festival "De flor en flor", orga-

nitjat pel Poble Espanyol. Un bon motiu per donar-nos a conèixer. Malgrat les fortes ventades d'aquells dies, vam representar l'Associació i el Jardí.

Segona visita guiada a la Fundació Miró

El 7 d'abril vam fer una segona visita guiada a la Fundació Miró. De la mà de la seva comissària, vam poder veure l'exposició sobre el món de les abelles, anomenada "Projecte Beehave". Hi van assistir 10 persones.

Tercer curs de bonsais

El dia 14 d'abril es va fer el tercer curs de bonsais per als alumnes que ja havien fet el primer i el segon, amb la col·laboració de nou d'en Juanjo Pardo.

Sortida orquidiològica

El dia 21 d'abril es va fer una sortida orquidiològica a Vacarisses, guiada per en David Bertran, que va durar tot el dia. Hi vam trobar una desena d'espècies. Hi van assistir 35 persones.

Bioblitz 2018

Els dies 21 i 22 d'abril vam participar en el Bioblitz 2018, amb tres visites guiades al Jardí Botànic Històric. Hi van participar prop de 50 visitants.

Segona matinal orquidiològica

El dia 28 d'abril hi va haver una segona matinal orquidiològica, aquest cop al delta del Llobregat, guiada per en David Bertran. S'hi observaren unes 6 orquídies. Hi van participar 31 persones.

EL RACÓ DEL SOCI

Jugatecambiental al JBH

Des del darrer diumenge de febrer, se celebra cada diumenge de 10.30 a 14 h al JBH la Jugatecambiental, amb molt bona participació de públic familiar, on s'imparteixen tallers mediambientals i relacionats amb l'hort de la masia.

Agenda activitats previstes de maig a juliol del 2018

- 5 de maig. Matinal botànica cultural per l'Eixample Dret de Barcelona.
- 6 de maig. Primera Festa infantil de la Jugatecambiental, al Jardí Botànic Històric.
- 12 de maig. Taller de dibuix naturalista a càrrec de Blanca Martí.
- 12 de maig. Guiatge pel Jardí Botànic per als Amics del CCCB.
- 15 de maig. Planta't de Primavera, Festa al Jardí Botànic.
- 19 de maig. Nit dels Museus.
- 26 de maig. Recorregut per Montjuïc per a socis i voluntaris, a càrrec d'en Guillem Ramon Condal, en els 25 anys dels primers itineraris botànics a Montjuïc. Presentació del llibre *100 arbres singulars de Barcelona*.
- 27 de maig. Excursió Botànica als voltants del Castell de Burriac, guiada pel Dr. Montserrat.
- 29, 30, 31 de maig i 2 de juny. Guiatges pel Jardí Botànic i la Sala Salvador per als Amics del MNAC.
- Del 6 al 9 de juny. Tallers de jardineria amb l'AFAB (Associació Malalts Alzheimer).
- 16 de juny. Sopar i música per a tots els socis, amb motiu del 25è aniversari de l'Associació.
- Del 30 de juny al 7 de juliol. Camp de treball.

Cada diumenge fins al 7 de juliol, Jugatecambiental al JBH, d'11 h a 14 h.

La nostra llavor fa créixer el Jardí

Fitoeisodi del desert californià, de Victòria Ramos